

[Kurt Hansen]

og det store flertal i folketinget ønsker at fortsætte denne politik, som øger arbejdsløsheden, som laver omfordeling fra lønninger til profitter, som er med til på mange forskellige måder at gøre forholdene meget værre for lønarbejderne.

Derfor er det oplagt, at lønarbejderne selv må tage den kamp op imod denne lønsænkningspolitik, en kamp, der har flere målsætninger, kan man godt sige, dels et opgør med lønsænkningspolitikken, men så sandelig da også et opgør med den SV-regering, der så klart har givet Arbejdsgiverforeningen, Grosserer-Societetet og hele balladen dér håndslag på, at lønsænkningspolitikken skal nok fortsætte, milliardtilskuddene skal fortsætte, vi skal nok støtte jer på alle mulige leder og kanter i jeres bestræbelser på at få den maksimale profit.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget henvises til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om øget beskæftigelse [af Jørgen Jensen (DKP) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 67. Fremsat 6/2 79).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Auken):

Jeg vil først sige, at jeg synes, det er positivt, at det kommunistiske parti fremlægger ideer og forslag til en forbedring af den danske beskæftigelsessituation. Jeg synes også, det er positivt, at man er blevet opmærksom på, hvor vigtig en rolle for den nationale

handlefrihed i beskæftigelsesmæssig henseende betalingsbalancen spiller. Jeg vil gerne rose kommunisterne for, at man ved opgørelsen af sine forslag har gjort et forsøg på at tænke den realøkonomiske problemstilling igennem, som det danske samfund står over for. Måtte denne spirende erkendelse til virkelighedstænkning brede sig til andre dele af det kommunistiske partis virksomhed.

Jeg vil også anerkende, at dele af enkeltelementerne i forslaget er udtryk for en positiv holdning og udtryk for en tankegang, der ligger tæt op ad en række af de overvejelser, regeringen gør sig vedrørende forbedring af beskæftigelsessituationen.

Imidlertid må jeg nok om den konkrete beregningsopstilling i forbindelse med kommunisternes nytænkning vedrørende beskæftigelse og betalingsbalance sige, at jeg tror, man gør klogt i at anskaffe en lommeregner og prøve at regne disse tal sammen én gang til.

For det første må jeg sige vedrørende de importkvoter, der er opgjort i forslaget, at forestillingen om, at de uddannelsessøgende skulle have en sammensætning af deres private forbrug, som gjorde importindholdet langt mindre end for den almindelige befolkning, tror jeg er meget urealistisk. Man opererer her med en importkvote på godt $\frac{1}{10}$ af det, man pumper ud i uddannelsesstøtte – et forslag, man af mange grunde kan have i hvert fald en vis sympati for. Det tilsvarende gælder importkvoterne vedrørende en voldsom forøgelse af det almennyttige boligbyggeri, byfornyelse og spørgsmålet om en øget ansættelse i den offentlige sektor. Det ville måske være interessant på et tidspunkt at se det materiale, kommunisterne har benyttet for at beregne disse importkvoter, idet de jo afviger fra samtlige tilgængelige offentliggjorte tal på dette område.

Det er i hvert fald ikke regeringens opfattelse, at man igennem en udpumpning af købekraft i det danske samfund på omkring 11 mia kr. kan få en udvikling, der er neutral i forhold til betalingsbalancen. Jeg skal i den forbindelse også henvise til, hvad jeg tidligere har sagt om en voldsom forøgelse af de offentlige investeringer. Det er rigtigt, at man gennem en mere nationalt hensyntagende sammensætning af det offentlige investeringsprogram kan opnå forbedret andel og engagement af dansk industri i løsningen af

[Arbejdsministeren]

disse opgaver, men det er unægtelig et langsigtet projekt, og der er ingen mulighed for en sådan ændring på kort sigt. Virkningen af kommunernes forslag vil derfor blive en meget kraftig forværring af betalingsbalancen.

For ikke kun at understrege fejlregninger, der går i én retning, vil jeg gerne sige lidt om fejlregninger, der går i modsat retning, som altså forbedrer kommunisternes regnskab, dog uden at gøre det særlig godt. Det, jeg tænker på, er spørgsmålet om overarbejde. Hvis det rent faktisk viser sig, at det bringer 10.000 flere i arbejde, så er der givetvis tale om en besparelse på dagpengekontoen, og den skal selvfølgelig krediteres det kommunistiske forslag. Jeg mener altså stadig væk, at forslaget om en lommeregner i Dr. Tværgade er velanbragt.

Jeg skal kun om enkeltelementerne i forslaget, som jeg jo allerede har udtrykt en vis sympati for, sige, at hvad angår byfornyelse, er der positive overvejelser i gang i regeringen med henblik på et forslag, der kan løse denne store samfundsopgave, som også har positive beskæftigelsesvirkninger. Der er i det investeringsprogram vedrørende de offentlige investeringer, som blev offentliggjort sidste forår, også peget på udvidelser af de offentlige investeringer.

Hvad angår forslagets punkt 4, er der fortsat en udvikling i gang, hvor flere mennesker ansættes ved stat, amter og kommuner til løsning af påtrængende opgaver.

Vedrørende forslag om forbud mod overarbejde – en sag, vi jo skal behandle senere i dag – er regeringen indstillet på at finde frem til forslag, der kan begrænse overarbejdet og dermed også på dette punkt opnå en beskæftigelsesmæssig effekt.

Hvad angår forslagets punkt 6, har socialministeren bebudet et lovforslag i næste samling vedrørende en udvidet barselhvile.

Endelig vedrørende forslagets punkt 7 har regeringen fremsat lovforslag om forbedring af Statens Uddannelsesstøtte.

Bakholt (S):

Socialdemokratiet har altid fulgt den beskæftigelsesmæssige udvikling med meget stor interesse og bevågenhed. Arbejdsløshed er jo en menneskeligt og socialt uacceptabel foreteelse i vort samfund. Vi er meget op-

mærksomme på den situation, vi befinder os i med den alt for store arbejdsløshed. De beskæftigelsesplaner, der er vedtaget her i Folketinget de senere år, bekræfter det. Vi er også parat til at gøre, hvad der kan gøres mere – inden for de økonomiske rammer – for at forbedre beskæftigelsen.

Vi følger naturligvis også med interesse med i, hvad andre partier må have af forskellige forslag for at nedbringe ledigheden, også forslag fra DKP, og svaret foreligger altså nu med det forslag, som vi her har til behandling.

Efter en gennemlæsning af DKPs forslag må jeg sige, at det er jo ikke i småtingsafdelingen, DKP færdes; det er heller ikke på det realistiske plan, kommunisterne arbejder. Forslaget er mere teoretisk, end det er praktisk gennemførligt. Den plan, DKP her har fremlagt, koster ca. 11 mia kr., og som arbejdsministeren lige har sagt det, vil det ikke være muligt at realisere denne plan, uden at det vil få mærkbare konsekvenser på betalingsbalancen.

Det andet, jeg vil sige, er, at der er nogle elementer i planen, som regeringen allerede på nuværende tidspunkt arbejder med, og det vil også være nødvendigt, at der tages flere initiativer, der kan fremme beskæftigelsen, men de må udformes inden for de rammer, der er økonomiske muligheder for, og der må være en fornuftig sammenhæng i tingene. Det er der desværre ikke i det forslag, som DKP har fremsat. Derfor må vi afvise forslaget.

Voigt (FP):

Det forslag, som vi her behandler, er et godt forslag set med kommunistiske øjne, set med socialistiske øjne. Men kigger man på det med fremskridtsøjne, så er dette 7 punkts program virkelig rædselsfuldt. Jeg synes, det er fantastisk, at man i en situation, hvor vi har et underskud på 40 mia kr., yderligere vil øge de offentlige udgifter.

De 7 punkter, man har foreslået, byder fremskridtspartiet så inderligt imod. Vi vil præcis den stik modsatte vej. Jeg skal derfor ikke gå ind i en uddybning af de enkelte punkter. Vi mener, at skal man forbedre landets økonomi, skal man formindske arbejdsløsheden, så skal man spare på de offentlige udgifter, så skal man ikke øge de offentlige

[Voigt]

udgifter. Så synes jeg, jeg har sagt det tydeligt nok. Jeg har ikke flere ord at ofre på det forslag.

Jens Peter Jensen (V):

Jeg kan i alt væsentligt henholde mig til arbejdsministerens udmærkede redegørelse.

Jeg skal dog sige til hr. Jørgen Jensen, at det forbavser mig lidt, den måde, man regner på. Når vi lægger disse tal sammen, så skal jeg ud og låne en finger for at få milliarder nok. Jeg kan i øvrigt gøre arbejdsministeren opmærksom på, at de billigste lommeregnerne kan man købe i Moskva, så det kan da være, der kan ske en forbedring i den måde, man arbejder med tingene på.

Må jeg sige til hr. Jørgen Jensen: hvad kan det nytte, at man kommer med disse forslag om meget mere byggeri osv.? Hr. Jørgen Jensen kan jo ikke være uvidende om, at en af årsagerne til, at det trak meget længe ud med at få gennemført brandsikringen i hovedstaden f.eks., ganske enkelt er, at man ikke kan skaffe arbejdskraft. Det er jo det mærkelige problem, vi har, at vi har en stor registreret ledighed, og vi har en mangel på arbejdskraft samtidig.

Punkt 4 drejer sig om ansættelse af 20.000 flere, fortrinsvis i kommuner og amter. Jeg kan garantere for, der er pres på derude, der bliver ansat mange flere, men vi kan da ikke herfra decentralisere og give nærdemokrati og så komme med diktater om, hvordan man skal bære sig ad derude.

Punkt 5 går ud på, at man skal forbyde overarbejde. Der røbes her en total mangel på forståelse og indsigt i, hvordan det praktiske liv fungerer. Vi kan udmærket have afspadsering osv. inden for den offentlige sektor, men inden for det private erhvervsliv vil man opleve, at der er nøglepositioner, hvor det er nødvendigt at man har overarbejde, ellers bliver mange andre ledige. Sagen er, at der kan være sæsonfag, der kan være eksportordrer osv., som simpelt hen ikke lader sig gennemføre, hvis vi skal have en lovgivning om forbud mod overarbejde. Derfor vil jeg også bede arbejdsministeren være en lille smule forsigtig med at give løfter om den slags ting. Man kunne jo foreløbig begrænse overarbejde inden for regeringens egen regie og så se at få en lidt mere rationel måde at gøre tingene på.

Jeg må altså afvise forslaget her, også fordi det egentlig hørte hjemme under finanslovdebatten.

Grethe Fenger Møller (KF):

Danmarks kommunistiske parti leverer her en af sine yndlingsdrømme: anvendelse af så mange statspenge som overhovedet muligt til så meget som overhovedet muligt, og jeg kan egentlig godt forstå, at arbejdsministeren efterlyser en lommeregner til Dr. Tværgade. Jeg studsede over, at der i forslaget ikke også er DKPs sædvanlige forslag om, at vi skal beskytte danske varer ved bare at lægge moms på de udenlandske – og dermed umuliggøre vort videre samarbejde inden for EF. Men det forslag kører nok også i tomgang et eller andet sted.

Vi tror ikke et øjeblik på, at det bare gælder om at anvende statsmidler, altså den enkelte skatteborgers penge, i så vidt omfang som muligt, og at lykkeland med løsning af alle vores arbejdsløshedsproblemer derved nås.

Hvad er det så for nogle forslag, kommunisterne kommer med? Det er forslag om at udvide de offentlige investeringer med 4 mia kr., det er forslag om at ansætte 20.000 mere i den offentlige sektor, og det er forslag om at forbyde overarbejde og udvide barselhvilen. Vi tror ikke på, at vores arbejdsløshedsproblem skal løses ved, at man ansætter folk i den offentlige sektor, vi vil gerne have ansat dem i den private sektor. Vi mener også, det er forkert at forbyde overarbejde, og vi mener, at de beskæftigelsesmæssige virkninger, der vil være af at gennemføre et sådant forslag, vil være særdeles begrænsede og overhovedet ikke kunne bruges som et middel til at bekæmpe arbejdsløsheden.

Hvis vi til sin tid skal udvide barselhvilen – og dér venter vi jo på et forslag fra socialministeren – ja, så skal vi gøre det ud fra familiepolitiske hensyn; vi skal sandelig ikke bruge barselhvilen, som for mig at se er en social foranstaltning og en familiepolitisk foranstaltning, blot som et led i bekæmpelsen af arbejdsløsheden.

Vi mener, det er helt andre veje, man skal gå. Vi mener, at det, det gælder om, er, at der skal være privat kapital til rådighed, og at der stadig væk skal være noget til overs til den enkelte, når skatten er betalt. Kun der-

[Grethe Fenger Møller]

ved skabes den virkelyst og det initiativ, der ene og alene kan afstedkomme flere arbejdspladser. Det må kommunisterne også lære at forstå. De meget væsentlige problemer, som det danske samfund har, bekæmpelsen af den store arbejdsløshed, samtidig med at vi også ønsker at nedbringe vores underskud på betalingsbalancen, bliver i hvert fald ikke løst ved små, primitive forslag som dette fra kommunistisk side. Vi vil derfor fra konservativ side afvise det.

Melchior (CD):

Jeg er lidt ked af det i dag. Vi behandler fem forslag inden for arbejdsmarkedsområdet. Det fjerde af disse, nemlig næste punkt på dagsordenen, er et forslag fra mit eget parti, hvor jeg venter en temmelig velvillig modtagelse salen rundt. På den baggrund ville vi meget gerne have vist nogen sympati for nogle af de andres forslag inden for samme ministers ressource, og vi har virkelig kigget dybt og mødt med stor velvilje til opgaven. Det forhold, at alle forslagene er fremstillet af partier til venstre for socialdemokratiet, ville ikke have været nogen principiel hindring for, at en sådan støtte kunne være ydet. Det sker sjældent, men det sker dog. Det er os imidlertid ikke muligt, heller ikke i dette tilfælde.

Man har lyst til at sige noget af det samme, som man somme tider har lyst til at sige om visse af fremskridtspartiets forslag, nemlig: hvor ville man dog ønske, at det kunne få lov til at blive forsøgt ført ud i livet, således at urimeligheden i det kunne blive dokumenteret. Det har samfundet bare ikke råd til. Det vil gå ud over alt for mange, til at man kan gøre det, men man kan gribe sig selv i at tænke sådan.

I bemærkningerne til forslaget er opstillet nogle økonomiske beregninger, som jo kun kan være beregninger – det er ingen bebrejelse mod forslagsstillerne, det ligger i sagens natur – beregninger, som arbejdsministeren har karakteriseret, og som vi hos os anser for at være fuldstændig urealistiske. Vi har opgivet at lave alternative beregninger, for vi har nok nogle lommeregnerne, men faktisk ikke tilstrækkelig tid eller ekspertise til at få gjort noget sådant. Jeg er bare af den overbevisning, at det simpelt hen er utopi med de tal, der her er henkastet.

Men så langt ville vi jo heller aldrig komme, for hvor skulle de 105.000 mennesker komme fra, som skulle påtage sig de job, som der er tale om her at der skal oprettes? Det er vitterligt sådan, at det ikke er til at skaffe en kontordame i Storkøbenhavn. En korrespondent skal man betale 1½ korrespondentlønning for overhovedet at få. Det er ikke til at få de mennesker. Det er et meget alvorligt, seriøst problem, som mit parti vil ulejlig arbejdsministeren og mange andre med, så snart de mere aktuelle og overordnede arbejdsmarkedsproblemer forhåbentlig i løbet af nogle uger er overstået. Vi har den overbevisning, at de mennesker findes ikke, og også af den grund må vi betragte dette forslag som utopisk. Men som sagt, det sker ikke i letsind, vi ville meget gerne have vist os positive.

Ole Henriksen (SF):

Socialistisk folkeparti ser med sympati på forslaget her. Det er lidt vanskeligt for os at gå ind i beregningerne og vurdere, om tallene i alle tilfælde er holdbare, navnlig om finansieringen og om beregningen af det bruttounderskud, som man er kommet frem til, holder. Men selvfølgelig er et yderligere bruttounderskud på 11 mia kr. et problem. Man kan ikke bare sætte kikkerten for det blinde øje og sige, at det eksisterer ikke. Det har man altså regnet frem til, og jeg synes, at det er lidt for dårligt af en række ordførere at føre lommeregnerdebat ind i billedet i denne forbindelse. Det er i hvert fald ikke en saglig måde at tackle et så alvorligt problem som beskæftigelsesproblemet på. Vi har sympati for forslaget, og vi mener, at den overordnede målsætning her er, som forslaget også siger, en øget beskæftigelse.

Vi er indstillet på at forøge boligbyggeriet herhjemme. Hvis de boligkvoter, der er sat i henhold til lovgivningen, blev ført ud i livet, så var der alene vundet noget dér. Vi er enig i spørgsmålet om en udvidelse inden for den offentlige sektor, fordi det er den offentlige sektor, der i stor udstrækning i de forløbne år har lidt under den rationalisering, der er gennemført, og de sparebestræbelser, som er udfoldet her fra folketinget og også ude i visse kommuner.

Jeg vil dog sige vedrørende den offentlige sektor, at der er altså nogle af bemærkning-

[Ole Henriksen]

gerne, som vi i socialistisk folkeparti ikke sådan umiddelbart er tilhængere af. Tunnelbanen i København vil vi i hvert fald gerne drøfte meget indgående, om den skal føres ud i livet. Det er ikke givet, at dette store projekt er af den rigtige karakter. Spørgsmålet er også, om broen over Store Bælt egentlig på længere sigt giver den beskæftigelse, som man taler om fra DKPs side. Det sætter vi et meget stort spørgsmålstegn ved. I hvert fald ved vi, at når broen står færdig, så er der adskillige tusinder, der må være arbejdsløse.

Jeg kan forstå, at man må have haft problemer på det planlæggende møde med hensyn til, hvilket udvalg dette forslag skulle behandles i. For mig at se hører det under boligudvalget og måske også under finansudvalget, udvalget om offentlige arbejder, socialudvalget, uddannelsesudvalget og så endelig arbejdsmarkedsudvalget, hvad angår overarbejde. Jeg vil tro, at det bliver vanskeligt for os i udvalget på én gang at tackle dette forslag. Jeg havde altså foretrukket, at vi havde fået det lagt ud i de enkelte udvalg, idet den ekspertise, som disse udvalg besidder, bedre var i stand til at tackle problemerne.

Vi vil i hvert fald gerne medvirke til at få løst problemerne. Vi vil se med stor velvilje på forslaget, som det er lagt frem.

(Kort bemærkning).

Melchior (CD):

Det er blot hr. Ole Henriksens bemærkning om broen, der kalder mig frem. Han sagde – jeg tror, ordene faldt nogenlunde sådan – enhver ved, at mange tusinder vil være arbejdsløse, når broen er færdig. Det er en meget flot påstand, og i »enhver« vil i hvert fald jeg og mit parti ikke regnes med, og jeg tror, der er mange andre, der ikke vil regnes med. Jeg tror ikke, der endnu i verden er bygget en bro, der til nettoresultat har haft arbejdsløshed. Selv om nogle job er blevet nedlagt, er det min overbevisning, at et sagligt studium – vi har jo i flere udvalg i dette folketing haft lejlighed til at få materiale om disse ting – viser, at broen altid bringer flere i arbejde, end den gør arbejdsløse, og det må sikkert også efter hr. Ole Henriksens mening være det afgørende.

Bolvig (RV):

Kommunisterne har stillet 7 forslag, der vil give øge beskæftigelse, partiet mener til omkring 100.000 personer, for en nettopris af ca. 4 mia kr., uden at det vil belaste betalingsbalancen. Det radikale venstre finder det rimeligt, at man i de forskellige udvalg nøje gennemgår de forskellige forslag, men tror, at det endelige regnskab vil blive meget anderledes end beregnet af forslagsstillerne, der ofte ikke tager småligt hensyn til udgifterne.

En stor del af kommunisternes forslag er allerede i støbeskeen eller under forarbejde, f. eks. byfornyelsen, boligforbedringer, forbedret barselhvile og elektrificering af DSBs trafiknet, ligesom folketinget er velvilligt indstillet til en forbedring af Statens Uddannelsesstøtte, om end ikke i kommunistisk format.

Jeg har tidligere på det radikale venstres vegne stillet mig sympatisk over for en øget ansættelse i den offentlige sektor af f.eks. hjemmehjælpere, sygehjælpere, sygeplejersker, småbørnspædagoger og posthjælpere, ligesom det radikale venstre i denne samling har stillet forslag om en afløserordning både for landbrugere og de mindre selverhvervende i byerne. Og jeg har i debat efter debat foreslået en forøgelse af antallet af ansatte i arbejdsformidlingen. Så også med hensyn til forslagens punkt 4 har vi sympati for intentionerne i forslaget, selv om vi finder, at kommunisterne går for langt.

Jeg kan derimod ikke støtte forslaget om et totalt forbud mod overarbejde. Et forbud vil ramme mange virksomheder overordentlig hårdt, mindske eksporten og indtjeningen og stille sig i vejen for pludselige ordreindgange og sæsonbetonede produktioner. Jeg har langt, langt større sympati for de tanker om tvungen afspadsering af overarbejde, som arbejdsministeren ville have stillet forslag om, hvis ikke venstre havde forbudt det. SF sikrer nu heldigvis, at folketinget kommer til at drøfte forslaget. Et totalt forbud vil derimod ramme erhvervslivet så hårdt, at jeg frygter en alvorlig negativ beskæftigelsesefekt.

Det radikale venstre finder det som kommunisterne værdifuldt at forstærke indsatsen for forskning i alternative energikilder, hvilket da også fremgik af vort ændringsforslag

[Bolvig]

til finanslovsforslaget. Regeringen var desværre ikke til at få i tale. Men man kan da håbe, at den er kommet på bedre tanker.

Vi har naturligvis intet imod, at man ved offentlige investeringsprojekter i højere grad end nu satser på dansk produktion. Men vi må have øjnene åbne for, at det er et tvæget sværd. Det er ikke i dansk interesse, at de forskellige lande forsøger at gennemføre importbegrænsninger f. eks. gennem bevidst og aktiv satsning på egne, nationale produkter.

Der er mange elementer i kommunisternes forslag, som bør vurderes positivt. Men vi finder, som hr. Ole Henriksen, det mest fornuftigt, at det løbende sker i forskellige udvalg. Arbejdsmarkedsudvalget spænder ikke over så bredt et område, som er nødvendigt for en samlet undersøgelse.

Honoré (KrF):

Kommunisternes forslag er en meget broget buket, og det er ganske rigtigt, hvad den foregående ordfører, hr. Bolvig, sagde: arbejdsmarkedsudvalget spænder faktisk ikke over disse mange ting, der henhører dels under boligudvalget, dels under socialudvalget og uddannelsesudvalget og så selvfølgelig også for et par enkelte punkters vedkommende under arbejdsmarkedsudvalget. Jeg synes også, det er et overfladisk forslag, og DKP forventer vel næppe selv, at folketinget skal tage det alvorligt.

Som hr. Melchior gjorde opmærksom på, har DKP ikke godtgjort, at der overhovedet vil være arbejdskraft til rådighed, dersom der kunne tilbydes job til 100.000 ledige.

Det er en dyr regning, DKP vil udstede til det offentlige for denne indsats, 11 mia kr., hvorfra der ganske vist skal trækkes visse besparelser. Men selve filosofien er forkert, at det væsentligste middel til at forbedre beskæftigelsen skulle være øgede offentlige udgifter. En sådan fremgangsmåde øger jo skatte trykket og vil flytte folk bort fra, kanalisere folk bort fra eksporterhvervene og de importkonkurrerende erhverv. Det øgede skatte tryk vil forøge lønpresset, og derigennem vil det forringe Danmarks konkurrenceevne og så i virkeligheden som endelig virkning øge arbejdsløsheden og selvfølgelig også øge betalingsbalanceunderskuddet.

Vi har sympati for en af ingredienserne i denne ruskomsnusk, nemlig punkt 6, hvor

der foreslås en udvidet barselhvile. Vi har sympati for det ud fra familiepolitiske overvejelser, ikke ud fra et beskæftigelseshensyn. Vi mener, at det familiepolitiske hensyn må være det helt overvejende, når det drejer sig om barselhvile.

Filosofien i dette forslag mener vi som sagt er helt forkert. Det, der skal til, er noget meget enklere, nemlig at vores konkurrence dygtighed bliver forbedret gennem en reduktion af omkostningerne, men denne virkelige effektive form for forbedring af beskæftigelsen har ikke kommunisternes bevågenhed, desværre.

Mølgaard (DR):

Den sidste ærede taler berørte familiepolitikken. Jeg tror, det er kabaretkunstneren Simon Rosenbaum, der har lanceret replikken fra den gifte m/k'er: »I begyndelsen gik det meget godt, men da vi så kom ned ad kirkegulvet . . .«. Man kommer dette i hu ved at læse dette forslag, for der er al mulig grund til at anerkende den gode overskrift på dette forslag fra DKPs side, »forslag om øget beskæftigelse«, men når man så kommer til de følgende linjer, indholdet, så kniber det unægtelig lidt mere.

Der foreslås opført 7.000 flere almennyttige boliger, og det vil jo belaste samfundsøkonomien ganske kraftigt. Kapitalmarkedet vil blive drænet, så renten vil stige, med det resultat at den del af byggeriet, som ikke er almennyttigt, og al erhvervsudfoldelse uden for dette isolerede byggeris område vil blive fordyret. Det vil lukke nogle virksomheder og dermed bringe arbejdsløsheden op, hvor sigtet fra forslagsstillerne var at få den ned. Vel, det betyder flytning af arbejdsløsheden, men det er ikke den vej, de sidelæns skridts vej, vi skal. Vi skal fremad.

Byfornyelsen vil man fremme med 2 mia kr. Det er ikke meget i forhold til så mange andres forslag, men her – som i hvad man har set af røgsignaler fra regeringstalsmænds side – har man glemt at tage det helt nødvendige hensyn til, at i dette tilfælde den ene milliard kroner, som skal betales af det offentlige, under ingen omstændigheder bør kunne kapitaliseres af tilfældige skødehavere.

Udvidelsen af de offentlige investeringer på en række felter er vi i retsforbundet relativt positive over for. Det er en lidt forskellig

[Mølgaard]

positivitet over for de enkelte specifikke forslag, der er anført, men specielt er vi positivt indstillet i det omfang, disse forslag kan medføre en så forbedret infrastruktur, at det bedrer virksomhedernes konkurrenceevne med udlandet på længere sigt, for så kan der jo endda opstå et lidt videre rækkende perspektiv end nødhjælpsarbejdets korte virkning ved gennemførelsen.

Tilsvarende kan siges om udvidelsen af de ansattes tal i den offentlige sektor. Hvad man skal være på vagt over for er, at foranstaltninger, der i den øjeblikkelige situation forekommer tilforladelige, ikke gør vejen tilbage til en naturlig fuld beskæftigelse vanskeligere.

Givet er det, at forbud mod overarbejde ikke har en god virkning. Der er jo ikke en én gang given mængde arbejde i dette samfund, som blot skal fordeles. Hasteorders effektivitet, manglende fleksibilitet i arbejdskraftrekrutteringen og store rekrutterings- og oplæringsomkostninger for nyansatte hører med til det, der gør forslaget skadeligt fremfor gavnligt for den samlede beskæftigelse, uanset at man i bemærkningerne har taget højde for, at der skal være adgang til en vis dispensation. Sådanne dispensationsregler vil utvivlsomt ikke være fleksible nok.

Udvidet barselpleje skal ikke afføde mange bemærkninger fra min side, om end det kan lyde tiltalende umiddelbart; at det så også vil betyde mindre institutionspladsforbrug er så en anden, mindre væsentlig sag.

Forhøjelsen af Statens Uddannelsesstøtte har jeg også sympati for, men ikke så meget præmisserne og formen. Givet er det, at de studerende har for ringe adgang til at få deres leve- og studieomkostninger finansieret, og det vil vi gerne fra retsforbundets side være med til at afhjælpe. Vi ønsker, at alle studerende skal have adgang til rentefrie lån til dækning af de nødvendige udgifter – med eller uden nogen beskæftigelsesvirkning for det store arbejdsmarked.

Kurt Hansen (VS):

Jeg ved ikke, om hr. Honoré rigtig tror på det, han siger heroppefra, men der er i hvert fald indbygget en stor modsætning i hans udtalelser her i dag. Hr. Honoré taler for, at vi bare skal længere ned i løn, at lønomkostningerne for virksomhederne skal mindskes,

så kommer der flere i arbejde. Det er faktisk den løntekniske politik, som skiftende regeringer har fort igennem de sidste 4–5 år med det ene resultat, at arbejdsløsheden er vokset og vokset. Men vi skal da nok få en yderligere debat om disse ting med kristeligt folkeparti, når deres 10-årige »kukkukplan« kommer til behandling i salen i løbet af kort tid.

Angående DKPs beskæftigelsesplan er vi på langt de fleste områder enige i de synspunkter, DKP har givet udtryk for. Det gælder forslaget om opførelse af flere almennyttige boliger, og det gælder forslaget om det helt nødvendige byfornyelsesprojekt, som må og skal i gang. Jeg går ud fra, at DKP heller ikke mener, det er nok med de 2 mia kr. Dette har vi diskuteret på forskellige leder og kanter, så jeg skal ikke forsøge at tage DKP til indtægt for det, men blot komme med den korte bemærkning, at man naturligvis skal sikre sig, at disse midler, der kommer fra det offentlige, ikke kan privatkapitaliseres; det er et grundlæggende princip for os.

Så kommer planens tunge del eller den del, der er svær at snuppe i hvert fald for os. Det er Storebæltsbro, det er tunnelbane, og det er fremskudte diger – nej, de er ikke med i denne omgang – men det er alle disse meget store projekter, som vi er modstandere af. Vi har anvist andre modeller for, hvordan disse ting kan gøres, men det skal ikke hindre os i at gå ind for en række af de øvrige forslag, f. eks. forslaget om ansættelser inden for den offentlige sektor. Vi ved ikke, om det præcis skal være 20.000, eller hvor meget det skal være, men det er da helt åbenlyst, at der er behov for et betydeligt bedre serviceniveau inden for en række felter: inden for sociale områder, skoleområdet osv., som DKP har peget på i deres plan, og det er vi naturligvis med på.

Forslaget om forbud mod overarbejde er der ikke meget at sige til. Det er et helt naturligt og logisk krav, som er stillet på hundredvis af arbejdspladser, så det støtter vi naturligvis.

Forslaget om udvidelse af barselhvilen er ikke lige vores model. Vi mener, det nok også var en idé at få sikret barselorlov til mænd, men det betyder naturligvis ikke, at vi går imod, at der bliver givet barselorlov til kvinder.

Så er der forslaget om at føre Statens Uddannelsesstøtte. Der får man alt for lidt i

[Kurt Hansen]

forvejen, men om det er præcis disse virkninger, man opnår ved, at man får en del studerende ud af arbejdsmarkedet, er muligt, men jeg føler mig ikke overbevist om det. Hvis støtten på de 1,3 mia kr. gives decideret generelt, føler jeg mig ikke overbevist om, at der er så mange, der vil forlade arbejdsmarkedet, men det kan jeg da overbevises om.

I øvrigt er der som sagt mange af disse ting, som vi gerne vil være med til at støtte.

Jørgen Jensen (DKP):

Må jeg først tage spørgsmålet op om lommeregnerne. Ja, det er da muligt, at vi skal tage lommeregnerne til hjælp under udvalgsarbejdet, men det er vel også meningen, at man i udvalgene prøver på at beregne både det grundlag, forslagsstillerne har lagt frem, og det, regeringen kan berige udvalget og folketinget med, hvad enten det gælder beslutningsforslag eller fuldt udarbejdede forslag. Det, vi må notere os i dag, er, at vi har over 200.000 arbejdsløse; så hvis der skal være tale om konsekvenserne af at have en dårlig lommeregner, må man sige, det har kostet dette samfund dyrt, at regeringen har haft dårlige lommeregner. Det er ikke så længe siden, at den nuværende statsminister på et møde, jeg deltog i, nemlig LOs sidste kongres, lovede, at arbejdsløsheden var fjernet i løbet af et år. Der må altså være nogle beregninger, der har svigtet ganske katastrofalt, men medens vore beregninger kan rettes op i udvalgsarbejdet, er der nogle mennesker, der betaler fandens dyrt – undskyld udtrykket – for, at man har regnet forkert i regeringen. Vi vil altså gerne være med til at se på, hvordan lommeregnerne har virket, men når ministeren sagde noget om, at de uddannelsessøgende havde et meget stort forbrug af udenlandske varer, må jeg gøre opmærksom på, at man i det cirkulære, der lige er kommet som svar på et spørgsmål i undervisningsudvalget om de uddannelsessøgendes forbrugsmønster, udtrykkeligt siger, at Danmarks Statistik ikke ser sig i stand til at besvare det stillede spørgsmål. Derfor er det nok ikke alene et spørgsmål om at få en lommeregner, men nok så meget om regeringens forskellige udvalg og ministerierne nu også har evne til at finde ud af, hvad de skal regne på.

Et spørgsmål, der generelt har lydt fra de borgerlige partier, er: hvor skal vi få arbejdskraften fra? Vi har lige fået en ny statistik, der siger, at der er 199.000 ledige. Deri er ikke medregnet dem, der er arbejdsløse på grund af vejrliget, heller ikke de mange, som er kommet på efterløn. Hvis man tager dem med, har vi altså flere arbejdsløse i dag, end vi havde for et år siden, og derfor synes jeg, det er en uartighed at spørge, hvor arbejdskraften skal komme fra. I dag har vi over 10 pct. arbejdsløse. Jeg har administreret arbejdsløhedskasser, hvor vi har været nede under 1 pct., og da gik det i og for sig meget godt. Derfor må jeg nærmest tage det som et forsøg på at komme uden om reelt at diskutere den situation, vi befinder os i.

Herefter vil jeg svare nogle af dem, der var modstandere af forslaget. Jeg takker fremskridtspartiet, fordi man bemærkede, at det var et rædselsfuldt forslag. Set på baggrund af fremskridtspartiets hidtidige vurderinger af samfundsudviklingen og menneskene i det hele taget er jeg glad for, at de siger, dette er et rædselsfuldt forslag, for så er det sikkert udmærket.

Hr. Honoré fra kristeligt folkeparti spurgte, om vi forventede, man skulle tage dette alvorligt. Nej, vi forventede egentlig ikke, at kristeligt folkeparti ville tage det alvorligt. Det har jo ikke noget med hundearbejde eller frihed for hunde at gøre, det har noget at gøre med 75.000 unge mennesker, som ikke har arbejde, og det har noget at gøre med 200.000, som er arbejdsløse. Jeg er klar over, at kristeligt folkeparti hellere vil have, at man skal tage det alvorligt, når vi her i folketinget diskuterer hundenes problemer, end når vi diskuterer menneskenes problemer, så det havde jeg altså ikke forventet.

Lad mig så sige noget om betalingsbalanceproblemet. Der er jo ikke tid til at gå det hele igennem her og nu, men det skal vi nok gøre i udvalget, for vi er ikke bange for at stå til regnskab for de beregninger, der ligger i forslaget. Men jeg vil gerne sige, at vi har peget på mange måder at løse betalingsbalanceproblemet på. Jeg har også berørt det tidligere i dag, hvor jeg bl. a. sagde, at det underskud, vi har på betalingsbalancen, hvis man tager det år efter år, ligger under det, der belånes og går ud i privat forbrug af den stigning, der sker af de samfundsskabte værdier. Det er det, der er kendsgerningerne. Vil

[Jørgen Jensen]

man ikke gribe ind her, er det egentlig lidt forbyrderisk at tale om, at man ikke kan gøre noget, fordi der ikke kan røres ved betalingsbalanceproblemerne.

Så taler man om, at dette forslag er blandet, og at det skulle være stykket ud til en række andre udvalg. Ja men det har vi jo gjort samtidig. Fru Grethe Fenger Møller sagde, at der manglede vores gamle kæphest om, at vi skulle have importregulering. Nej, vi har jo tidligere netop behandlet både vort forslag om importregulering – det ligger i udvalget – og om et importråd, så det har vi altså ikke glemt. Her har vi fremsat et beslutningsforslag for, som ministeren positivt sagde, at pege på nogle områder, hvor der kunne gøres noget. Jeg afviser altså al tale om, at betalingsbalancen skulle forhindre disse forslags gennemførelse.

Når den socialdemokratiske ordfører siger, det er store sko, vi har på, eller rettere sagt det er store tal, vi regner med, må jeg henvise til beskæftigelsesplanen fra det sidste folketingsvalg, hvor socialdemokratiet havde betydelig større sko på, end vi har i dag. Vi har ikke taget det, vi gerne ville have, i de forslag, der foreligger her. Det er nemlig rigtigt, når hr. Kurt Hansen peger på, at forslaget om byfornyelse var for ringe, hvis det kun kostede 2 mia kr. i alt – nu er det 2 mia kr. om året – men det, vi har gjort, er at foreslå det, vi med vores erfaringer fra udvalgsarbejdet mener der vil være realistisk mulighed for at skaffe flertal for her i folketinget. Vi har også fremsat et konkret forslag om byfornyelse, hvor vi netop også har taget højde for, at statsstøtten ikke skulle kunne kapitaliseres af private, så det er der altså taget højde for, men ikke i beslutningsforslaget, for det er ikke så grundigt udarbejdet som vort forslag om byfornyelse. Vi ved da, at der er 400.000 lejligheder, som trænger til fornyelse. Men når vi siger 7.000 almennyttige boliger, vil jeg bare erindre om, at man i socialdemokratiets beskæftigelsesprogram fra det sidste valg talte om, at 10.000 boliger skaffer 18.000–20.000 flere i arbejde. Derfor har vi sagt ganske beskedent: ja men lad os så begynde med noget af det. I dette beskæftigelsesprogram står der også noget om, at boligforligets målsætning er 40.000 boliger om året, og det har man heller ikke levet op til, hverken i den tidligere regering eller i den nuværende regering. I vores forslag har

vi punkt for punkt peget på, hvor man har en forpligtigelse over for de arbejdsløse, og hvor der er mulighed for at opfylde den, hvis socialdemokratiet og de partier, som har lovet vælgerne at gøre det, levede op til deres løfter.

Så har der været talt om, at det var den private industri og ikke det offentlige, der skulle have arbejde. Dertil må jeg sige, at de mange støtteordninger, som er gennemført herinde, og som jo har nået en højde, de fleste ikke rigtig kan overskue, men som betyder, at hver eneste lønmodtager som skatteyder betaler sådan noget som 5.000 kr. tilbage om året til sin arbejdsgiver, jo ikke har bevirket, at privatindustrien kan beskæftige disse mennesker. Jeg skal bare erindre om den lille fidus, vi gennemførte, og som gik ud på, at private arbejdsgivere ikke længere skulle betale de to sidste ugers sygedagpenge, fordi, som man sagde: det er det, der er hindringen for, at de antager flere mennesker. Der blev bare ikke antaget flere. Det var en milliardforøring uden nogen virkning. Derfor må jeg afvise den tale. Vi blokerer ikke for, at man for nærværende også udvider den private sektor. Vi har ikke skjult, at vi ønsker socialisme i Danmark og mener, at privatindustrien ikke har kunnet leve op til det, den skulle, at den har overlevet sig selv. Men det er da en kendsgerning, at den private sektor netop ikke har kunnet sikre den plan i investeringer og produktion, som skulle muliggøre beskæftigelse af flere mennesker. Dette er ikke småtingsafdelingen; med disse forslag har vi peget på nogle områder, hvor der kunne og burde gøres noget, og jeg kunne da også fra de fleste notere en positiv holdning til, at der burde gøres noget.

Lad mig så sige noget om de enkelte ting. Vestres ordfører, hr. Jens Peter Jensen, sagde om dette at ansætte flere i det offentlige, at vi ikke på den ene side kan tale om nærdemokrati og på den anden side pålægge kommunerne at ansætte flere. Nej, men der er vel næsten sket det modsatte gennem den økonomiske politik, regeringen har ført, hvor man har lagt byrder på kommunerne og forhindret dem i at bruge pengene til ansættelser. F. eks. har vi i diskussionen om lovforslag nr. L 150 måttet erkende, at en lang række deltidsansættelser alene dækker over, at kommunerne søger at komme ud over deres økonomiske vanskeligheder ved ikke at

[Jørgen Jensen]

ansætte mennesker. Derfor synes jeg, det er en lille smule dristigt at sige, at kommunisterne her prøver på at undergrave nærdemokratiet. Tværtimod har vi med vores holdning til bloktilskud og meget andet netop sagt, at der skulle være større muligheder for at ansætte flere.

Så er det blevet sagt, at meget allerede er i gang. Ja, det er da rigtigt, at vi kan notere, at der, siden vi fremsatte disse tanker første gang i en debat om beskæftigelsen, som vi rejste sidste år, på en lang række områder er kommet mere gang i tingene. For at gå de enkelte punkter igennem kan jeg nævne, at vi har peget på 20.000 flere ansættelser i den offentlige sektor, og vi har lige fået en opstilling fra regeringen om, hvor mange man påtænker at ansætte flere, og dér kommer man op på 38.000, så vidt jeg kan regne det ud. Alt det skulle jo betyde, at det ikke, som vi siger, bliver 105.000 flere i arbejde, men, hvis der var vilje til at gennemføre det, vi har foreslået her, nærmere bliver 120.000 flere i arbejde.

Må jeg så lige til dem, der har talt så meget om overarbejde og forbud, sige, at det gamle krav om forbud mod overarbejde ikke forhindrer dispensationer. I bemærkningerne til pkt. 5 taler vi netop om de nødvendige undtagelser. Det er den eneste måde at administrere sådan et forslag på.

(Kort bemærkning).

Honoré (KrF):

Hr. Jørgen Jensen kritiserede det indlæg, jeg holdt på kristeligt folkepartis vegne, som var ret kritisk over for det kommunistiske forslag. Et af hr. Jørgen Jensens kritikpunkter var, så vidt jeg forstod, at kristeligt folkeparti havde fremsat et lovforslag, der havde med hunde at gøre, og så vidt jeg forstod, gik kritikken på, at dette forslag ikke havde nogen beskæftigelsesmæssig virkning. Det argument kan jeg ikke helt rigtig acceptere, for det kan da ikke være DKPs mening, at man ikke må fremsætte forslag, som ikke har en direkte beskæftigelsesmæssig virkning, eller ikke må interessere sig for spørgsmål, som ikke har en direkte beskæftigelsesmæssig virkning, men som har en stor følelsesmæssig betydning måske for en hel del mennesker. Hvis det var rigtigt, ville man jo lamme en

meget stor del af lovgivningsarbejdet, og det kan vel ikke være kommunisternes mening.

Jørgen Jensen (DKP):

Jeg forstår, at hr. Honoré ikke har hørt, hvad jeg har sagt, og det er måske undskyldeligt. Til hr. Honorés bemærkning i første omgang om, at kommunisterne vel ikke forventede, at man skulle tage dette forslag alvorligt, sagde jeg: nej, man kunne vel ikke forvente den samme alvor, når det gjaldt arbejdsløse, som når det gælder problemer med hunde. Det var det, jeg mente med det, for jeg synes egentlig, det var en grov bemærkning, at et beskæftigelsesforslag, som egentlig alle anerkender har en række positive elementer, man kunne bruge, ikke skulle tages alvorligt; det mener jeg i allerhøjeste grad det skulle.

Formanden:

Det er ikke hundeloven, der er til behandling.

(Kort bemærkning).

Honoré (KrF):

Kristeligt folkeparti tager selve problematikken om arbejdsløsheden og bekæmpelsen af den alvorligt, men ethvert forslag, som påstår, at det kan løse disse problemer, kan ikke gøre krav på at blive taget alvorligt, bare fordi det påstår at kunne løse disse problemer. Vi mener, det kommunistiske forslag mere er et postulat end en reel anvisning.

Nymann (FP):

Hr. Jørgen Jensen påstår, at man kan afhjælpe arbejdsløsheden ved offentligt byggeri og ved ansættelse af hjælp i skoler, kommuner og andre steder. Det er muligt, man kan gøre det i øjeblikket, men jeg mener, der kun er én mulighed for at afhjælpe arbejdsløshed på længere sigt, og det er ved at gavne forholdene for erhvervslivet, således at erhvervslivet kan skaffe flere arbejdspladser for mennesker, der arbejder i produktions- og eksporterhvervene og i erhvervslivet. Det hjælper ikke, lige meget hvor mange mennesker man sætter i gang herhjemme med de forskellige papnissesarbejder. De skaber ikke valuta og eksistensbaggrund for nogen. Der er kun én mulighed: vi må hjælpe erhvervslivet

[Nymann]

vet, give det så gode forhold, at det vil sætte flere mennesker i arbejde. Det er den eneste mulighed, vi har på længere sigt. Det er muligt, vi kan fortsætte vor låntagning i udlandet nogle år endnu, men jeg vil gerne vide, hvad der skal danne baggrunden for vor levestandard, den dag det er forbi.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Der har været forskellige bemærkninger om det vanskelige ved, at forslaget henvises til et enkelt udvalg, men det er jo det eneste, vi kan gøre, og da forslagsstillernes hovedsigte er øget beskæftigelse, må det være rigtigt at henvise forslaget til arbejdsmarkedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om arbejdsløshedsunderstøttelse til selvstændige erhvervsdrivendes ægtefæller [af Melchior (CD) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 71. Fremsat 6/2 79).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Auken):

Forslaget fra centrum-demokraterne går ud på, at der administrativt sker en ophævelse af den særlige 130 dages bestemmelse for selvstændige erhvervsdrivendes ægtefællers ret til understøttelse. Baggrunden for den særlige 130 dages regel, der jo går ud på, at man for fortsat at kunne få udbetalt dagpenge som ægtefælle til en selvstændig erhvervsdrivende, eller hvis man som lønmodtager har selvstændig virksomhed som bibeskæftigelse, inden for de sidste 18 måneder har

haft sammenlagt mindst 130 dages beskæftigelse, er oprindelig en række kontrolsynspunkter med hensyn til denne særlige gruppe arbejdssøgende.

Jeg har over for folketinget givet udtryk for, at det uanset disse kontrolsynspunkter ikke forekommer rimeligt i dag at opretholde denne forskelsbehandling af arbejdssøgende, der er gift med selvstændige erhvervsdrivende, i forhold til andre arbejdssøgende. Derfor har jeg i folketinget over for folketingets arbejdsmarkedsudvalg og over for offentligheden givet udtryk for en positiv vilje til at prøve at medvirke til at løse dette problem for disse mennesker, og jeg er indstillet på i forbindelse med udvalgsarbejdet angående regeringens lovforslag at drøfte mulighederne for at skabe den tilstrækkelige økonomi til at ophæve denne bestemmelse. Det er nemlig ikke gratis at ophæve den særlige 130 dages bestemmelse, og derfor må det være en forudsætning, hvis det økonomiske grundlag, vi i øvrigt arbejder ud fra, skal opretholdes, at vi i drøftelserne i arbejdsmarkedsudvalget med partiernes repræsentanter finder mulighed for at skabe den fornødne økonomiske basis for en ophævelse af 130 dages reglen.

Taanquist (S):

Vi er ikke helt uenige med forslagsstillerne, og vi har også selv diskuteret, om ikke det er på tide at afskaffe den regel, der stiller personer, der er gift med en selvstændig, ringere end andre arbejdsløshedsforsikrede.

Vi har dog fundet, at det af økonomiske grunde ikke er muligt at gennemføre forslaget for tiden. Bestemmelsen har ikke, som der står i bemærkningerne, noget at gøre med, at ægtefællens selverhverv skulle være særlig indbringende. Baggrunden for reglen er udelukkende et spørgsmål om, at det nu engang er muligt for nogle at gøre sig nyttige i en ægtefælles selvstændige virksomhed under en arbejdsløshedsperiode, og at det kan være vanskeligt at kontrollere omfanget af den indsats, der ydes i en ægtefælles virksomhed.

Vi er forholdsvis positive over for forslaget, men vi finder ikke, at der for tiden er mulighed for at gennemføre det.

Nymann (FP):